



JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 22. maj 2025
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2025-06266
Dok.: 3730741

Besvarelse af spørgsmål nr. 1 fra Folketingets retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Kreditorforfølgning i pensionsordninger for konfiskationskrav og erstatningskrav m.v. i anledning af visse strafbare handlinger, der har medført et udbytte) (L 204)

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Kreditorforfølgning i pensionsordninger for konfiskationskrav og erstatningskrav m.v. i anledning af visse strafbare handlinger, der har medført et udbytte) (L 204), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 16. maj 2025.

Peter Hummelgaard

/

Morten Holland Heide

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Kreditorforfølgning i pensionsordninger for konfiskationskrav og erstatningskrav m.v. i anledning af visse strafbare handlinger, der har medført et udbytte) (L 204):

”Vil ministeren kommentere henvendelsen af 15/5-25 fra F&P, jf. L 204 - bilag 5?”

Svar:

1. F&P anmoder i sin henvendelse af 15. maj 2025 om en nærmere redegørelse for en række forhold vedrørende kreditorforfølgning i pensioner som følge af lovforslaget.

Justitsministeriet finder anledning til at bemærke, at kreditorforfølgning i krav på pension sker efter de almindelige regler om kreditorforfølgning i fordringer, jf. pkt. 2.3 (s. 14) i de almindelige bemærkninger til lovforslaget. De almindelige regler om kreditorforfølgning ændres ikke med lovforslaget. En række af de forhold, som F&P fremhæver i sin henvendelse, vil således skulle håndteres ved, at almindelige og kendte regler om kreditorforfølgning i fordringer anvendes på en række specifikke produkter, der tilbydes af pensionsbranchen.

Justitsministeriet finder i øvrigt anledning til at bemærke, at kreditorforfølgning i pensioner allerede kan forekomme i dag for de livsforsikringer, der er overdraget, jf. forsikringsaftalelovens § 116, stk. 2. Endvidere vil kreditorforfølgning kunne forekomme for krav på pension, der har været forfaldne i mere end 3 måneder, jf. retsplejelovens § 512, stk. 3.

En del af de problemstillinger, som F&P peger på, vil derfor også allerede i dag skulle håndteres i større eller mindre omfang.

Som fremhævet i pkt. 2.4.3 (s. 22) i høringsnotatet (L 204 – bilag 1) er det efter Justitsministeriets opfattelse hverken muligt eller hensigtsmæssigt generelt at give svar, der er dækkende for alle de pensionsprodukter, der måtte findes på markedet. Nedenstående generelle svar skal således forstås med forbehold for de retsregler og vilkår, der finder anvendelse på den enkelte pensionsordning.

2. F&P anfører i sin henvendelse, at organisationen antager, ”at kreditor ikke har nogen ret til udbetaling efter forsikredes død – når forsikrede (skyldner) ikke selv længere har ret til udbetaling, således at de efterladte stadig får pengene”.

Som nævnt ovenfor må problemstillingen efter Justitsministeriets opfattelse løses efter de almindelige regler om kreditorforfølgning i fordringer. Justitsministeriet kan henvise til pkt. 2.4.3 (s. 21) i høringsnotatet angående indsættelse af begunstigelser og betydningen af, om de er gjort uigenkaldelige eller ej.

Hvis eksempelvis en person inden kreditorforfølgningen er indsat som uigenkaldeligt begunstiget i tilfælde af dødsfald, vil kreditor skulle respektere denne ret. Skyldneren har ved indsættelse af en uigenkaldeligt begunstiget ikke længere råderet over, hvad der sker med kravet ved sin død, hvorfor skyldnerens kreditorer heller ikke kan have krav på pensionen.

Hvis den person, der skal have ret til pengene ved skyldnerens død, omvendt eksempelvis ikke er indsat som uigenkaldeligt begunstiget, vil skyldneren frit kunne tilbagekalde begunstigelsen og indsætte en anden begunstiget. Kreditorerne vil derfor ikke skulle respektere begunstigelsen.

F&P spørger endvidere i sit svar til, hvordan den foreslåede ordning forholder sig til retsplejelovens § 513, herunder i forbindelse med den forsikredes død. Bestemmelsen undtager erstatning for invaliditet eller tab af forsøger eller godtgørelse i forbindelse hermed fra kreditorforfølgning, hvis beløbet tilkommer skadelidte eller den, som har mistet en forsøger.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at lovforslaget ikke ændrer på retsplejelovens § 513. Hvis en person, der er omfattet af den foreslåede ordning, eksempelvis har tegnet en forsikring, der dækker vedkommendes invaliditet, vil der som i dag ikke senere kunne foretages udlæg i udbetalingerne fra denne.

Med hensyn til afgrænsningen mellem retsplejelovens § 512, stk. 3, der bl.a. vedrører ”krav på pension”, og § 513, stk. 1, skal Justitsministeriet bemærke, at sidstnævnte bestemmelse vedrører ”erstatning for invaliditet eller tab af forsøger” og ”godtgørelse i forbindelse hermed”.

Det må afgøres ved en konkret vurdering af den enkelte ordning, om den vedrører et erstatningskrav som de omhandlede, eller der er tale om et krav på pension.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt den foreslåede ordning omfatter ”opsparingsprodukter” i modsætning til produkter med ”risikodækning”, finder Justitsministeriet det ikke hensigtsmæssigt at forholde sig til indholdet af konkrete pensions- og forsikringsprodukter.

Justitsministeriet kan dog generelt oplyse, at den foreslåede ordning ikke kun omfatter pensionsordninger med et opsparingsmoment. Dette vil eksempelvis ikke være tilfældet for tjenestemandspensioner og firmapensionsordninger. Der kan henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 2, i lovforslaget (s. 24).

Det kan endvidere oplyses, at Højesteret ved kendelse af 27. august 2001 i sag 300/2001, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2001, s. 2372 ff., fortolkede retsplejelovens § 513, stk. 1, således, at den ikke kunne anvendes på livsforsikringssummer modtaget ved en ægtefælles død. Højesteret henviste til landsrettens flertal, der begrundede afgørelsen med, at erstatning for invaliditet og tab af forsørger, jf. § 513, stk. 1, ”har til formål at kompensere for det tab, der måtte være lidt ved en skadegørende handling, og erstatningen udmåles efter de regler, der er fastsat herom i erstatningsansvarsloven”. Med henvisning til landsrettens flertal lagde Højesteret endvidere til grund, at det ikke havde været tanken, at § 513, stk. 1, kunne udstrækkes til generelt at omfatte forsikringssummer, der er udbetalt i anledning af en ægtefælles død.

3. F&P ønsker i sin henvendelse, at der skabes klarhed over, hvorvidt den del af en pensionsordning, der er gjort udlæg i, overhovedet kan/må indgå i deling ved separation og skilsmisse.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at dette spørgsmål ikke grundlæggende adskiller sig fra spørgsmålet om, hvordan lovgivningen om ægtefællers økonomiske forhold regulerer spørgsmål om behæftede aktiver i almindelighed. Disse regler berøres ikke af lovforslaget.

Det afgørende vil i første omgang være, om en pensionsrettighed overhovedet indgår i delingsformuen ved separation og skilsmisse, jf. pkt. 2.4.3 (s. 21) i høringsnotatet.

Der henvises her til, at efter § 34 i lov om ægtefællers økonomiske forhold er det udgangspunktet, at en ægtefælles rimelige pensionsrettigheder ikke indgår i formuedelingen ved separation og skilsmisse. I det omfang en pensionsrettighed overstiger det rimelige, indgår rettigheden i formuedelingen med værdien på udlægstidspunktet eller ved skiftets afslutning, jf. lovens § 28. Ved opgørelsen af værdien af pensionsrettigheden følger det af lovens § 29, at gæld, der har sikkerhed i rettigheden, herunder ved udlæg, fradrages.

4. I sin henvendelse efterspørger F&P en beskrivelse af, hvordan skyldner kan og ikke kan disponere over en pensionsordning, hvori der er gjort udlæg, og nævner til inspiration en række eksempler.

Justitsministeriet kan henvise til afsnittet om retsplejelovens § 519 i pkt. 2.4.3 (s. 21 f.) i høringsnotatet, der også citeres af F&P i henvendelsen.

Det afgørende for, hvilke dispositioner skyldner kan foretage over en udlagt pensionsordning, vil være den risiko, dispositionen medfører for kreditor. Af bemærkningerne til retsplejelovens § 519 i betænkning nr. 634/1971 om udlæg og udpantning, der dannede grundlag for bestemmelsen, fremgår følgende (s. 92):

”Stk. 1 fastslår, at skyldneren ved udlægget bliver uberettiget til at råde over de udlagte aktiver på en måde, der kan være til skade for fordringshaveren. Der sker ikke herved nogen ændring i den bestående retstilstand. Af formuleringen »kan være til skade« følger, at også dispositioner, der udsætter udlægshaveren for en betydelig risiko for tab af dækningsadgangen, er forbudt.

Ikke enhver råden i videre forstand er udelukket. Udlæg i indbo eller maskiner hindrer ikke, at skyldneren vedblivende benytter det udlagte som hidtil, men han må ikke ødelægge det, behandle det uforsvarligt eller sælge det. Pantsætning kan kun ske, hvis panthaveren skal respektere udlægget og pantsætningen ikke medfører en ændring i opbevaringsforholdene. Forbrug af det udlagte er heller ikke tilladt med den undtagelse, som følger af § 520, stk. 1.”

Som det fremgår, hindrer udlæg ikke, at skyldneren kan benytte det udlagte som hidtil. Efter Justitsministeriets opfattelse vil dette også gælde for benyttelsen af en pensionsordning på de sædvanlige vilkår, der er knyttet til ordningen, og som kreditor har mulighed for at blive bekendt med ved foretagelsen af udlægget.

Det må vurderes på baggrund af den konkrete disposition og det konkrete pensionsprodukt, om dette er tilfældet, herunder ved ændring af investeringsmiljø og fravalg af ydelsesgaranti. Det er ikke muligt for Justitsministeriet at besvare dette spørgsmål generelt for alle aktivtyper og pensionsprodukter, der måtte eksistere på markedet.

Vedrørende flytning af pensionsordninger kan Justitsministeriet henvise til pkt. 2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget (s. 14).

Efter Justitsministeriets opfattelse kan kreditor ikke have nogen berettiget forventning om, at skyldner fortsætter med at indbetale et bestemt beløb på en pensionsordning, hvori der er foretaget udlæg. Nedsættelse eller helt ophør med at indbetale på en pensionsordning vil efter Justitsministeriets opfattelse ikke indebære en disposition i strid med retsplejelovens § 519, stk. 1.